

اقدامات بانک مرکزی در کاهش تورم و کنترل نقدینگی

رئیس کل بانک مرکزی با تأکید بر اینکه اگر هدف مهار تورم است، حتماً باید نقدینگی را کنترل کنیم، گفت: برخی افراد از نرخ ارز شناور برای بازار آزاد یاد می‌کنند، اما نرخ شناور به معنای تغییر لحظه‌به‌لحظه یا ساعت‌به‌ساعت نیست؛ این درواقع به معنای بی‌ثباتی است.

به گزارش سایت خبری پرسون، رئیس کل بانک مرکزی در گفت و گویی تفصیلی، توضیحاتی درباره رویکرد خود در حوزه پولی و ارزی کشور ارائه کرد.

محمدرضا فرزین در پاسخ به سؤالی درباره تعریف خود از بازار و ویژگی‌های آن گفت: «الوین راث» برنده جایزه نوبل اقتصاد که به تهران هم سفر کرده، کتابی نوشته با عنوان «چه چیزی به چه کسی می‌رسد و چرا؟» که نشر مرکز به فارسی ترجمه کرده است. او در این کتاب به بحثی درباره «جورسازی و طراحی بازار» می‌پردازد. الوین راث در این کتاب تأکید می‌کند که «بازار» و «زبان» از قدیمی‌ترین اختراعاتی بشری‌اند.

رئیس کل بانک مرکزی در تشریح نظریات مربوط به بازار گفت: از نگاه راث، همان‌طور که زبان قواعد و دستورالعمل‌های خاص خود را دارد، بازارها نیز، قواعد و ضوابط مشخص خود را دارند.

او مثالی مطرح و از مشت‌زنی یاد می‌کند که افراد از قدیم‌الایام با هم دعوا می‌کردند، اما فردی آمد و دعوا را به مسابقه مشت‌زنی تبدیل کرد. بازارها براساس قواعد و ضوابط شکل می‌گیرند و حتی آزادترین بازارها هم اگر قواعد و ضوابط مشخصی نداشته باشند، کارکرد خوبی ندارند و قطعاً نتایج آن به چپاول و هرج‌ومرج می‌انجامد. این همان نگاهی است که راث دارد و به نوعی متعلق به جریان اصلی اقتصاد و کاملاً متعهد به آموزه‌های بازار به عنوان یکی از قدیمی‌ترین نهادهای بشر است. از این نگاه ما بازار را رد نمی‌کنیم، بلکه برای ما کارکردهای بازار بسیار مهم است.

وی افزود: می‌خواهم به مورد دیگری در همین زمینه اشاره کنم؛ جوزف استیگلیتز هم که برنده جایزه نوبل اقتصاد است، آرای مشخصی درباره بازار دارد و به فون هایک معروف لقب کاهن اعظم بازار داده است. خود فون هایک تأکید دارد که برای اینکه بازار آزادانه کار کند، به مقررات نیاز دارد. او عبارت معروفی دارد با این مضمون که احتمالاً هیچ چیز به اندازه پافشاری سفت و سخت برخی لیبرال‌ها بر چند قاعده سرانگشتی و فراتر از آن بر اصل لسه‌فر به آرمان لیبرالی آسیب نزد. هایک خودش هم به دیگران نقد وارد می‌کند که این موضوع به ایدئولوژی تبدیل نشود. من هم به بازار بر همین مبنا اعتقاد دارم و این مبحثی است که در جریان اصلی اقتصاد نیز آمده و نگاه به بازار نیز همین است و فراتر از آن نیست.

سه ویژگی اصلی بازار

فرزین در تشریح تعریف بازار و ویژگی‌های آن گفت: در برخی از بازارها که در آن کالاها همگن نباشد، سیاستگذار مجبور است به سمت جورسازی یا جور کردن بازار برود؛ بنابراین هر بازاری صرفاً سه مشخصه دارد: نخست اینکه، بازار باید ضخامت داشته باشد، به معنای اینکه فعالان اقتصادی در آن حاضر باشند. دوم اینکه، باید قدرت تسویه داشته باشد و سوم اینکه باید به بازار اعتماد وجود داشته باشد. هر بازاری این سه مشخصه یا کارکرد را باید داشته باشد. در این چارچوب من نیز به مقوله بازار اعتقاد دارم و به آن پایبندم.

وی درباره موضوع شکست بازار و نحوه مداخله دولت گفت: مقوله شکست بازار از منظر مکاتب مختلف مورد توجه است. نیوکینزین‌ها به مباحث مقابله با شکست بازار یا بحث‌های تقارن اطلاعاتی می‌پردازند. آنجا که بازار شکست می‌خورد، بر اساس مبانی نظری نیوکینزین‌ها، دخالت دولت را به دنبال دارد. به همین دلیل دیدگاه گسترده و وسیعی در زمینه منظومه نظری شکست بازار وجود دارد که به میزان و نوع ورود و دخالت سیاستگذار منجر می‌شود.

رئیس کل بانک مرکزی در پاسخ به سیاستگذاری پولی با وجود تعدد و حتی تعارض دیدگاه‌های اقتصادی اظهار کرد: ما اگر بخواهیم در دایره سیاستگذاری ورود کنیم، باید تحلیل دقیقی از وضع موجود داشته باشیم. شناخت ما در حوزه سیاستگذاری نیز مبتنی بر تجربه و آنچه اتفاق افتاده، است. سیاستگذار با این ابزار شناخت و تجربیات اندوخته که متأثر از عوامل سیاسی، اقتصادی و اجتماعی خواهد بود، به جمع‌بندی سیاستی می‌پردازد. البته ما مجموعه‌ای از آموزه‌هایی در جریان اصلی اقتصاد برگرفته از اصل عقلانی رفتار اقتصادی افراد و گروه‌ها داریم و آن‌ها را می‌پذیریم و بر مبنای آن و تجربه‌های موجود، سیاستگذاری می‌کنیم. تمام این موارد و ملاحظات در سیاستگذاری خودش را نشان می‌دهد.

فرزین درباره وظایف بانک مرکزی در ایران گفت: در مورد وظایف بانک مرکزی مساله ثبات پولی یکی از اهداف اساسی بانک‌های مرکزی در جهان است و در ایران هم طبق ماده ۱۱ قانون پولی و بانکی: «بانک مرکزی به عنوان تنظیم‌کننده نظام پولی و اعتباری کشور» وظایفی را بر عهده دارد. البته بانک مرکزی در ایران با طیف گسترده‌ای از ماموریت‌های دیگر همچون مسوولیت انتشار اسکناس و سکه‌های فلزی، نظارت بر بانک‌ها و موسسه‌های اعتباری و شبکه‌های نظام پرداخت، تنظیم مقررات مربوط به معاملات ارزی، نظارت بر معاملات طلا، نظارت بر صدور و ورود ارز و پول رایج کشور هم روبه‌روست. این در حالی است که در جهان بانک‌های مرکزی چنین نقش‌هایی را بر عهده ندارند.

مهم‌ترین مساله امروز اقتصاد ایران، تورم است

وی افزود: اکنون اگر به بحث اصلی برگردیم، مهم‌ترین مساله امروز اقتصاد ایران، تورم است و مسوول این مقوله طبق قانون، بانک مرکزی است که باید با تدوین سیاست پولی و ابزارهای در اختیار، مهار تورم را انجام دهد. البته همچنان که خودتان به این موضوع هم اشاره‌ای داشتید، مساله تورم در ایران فقط به بانک مرکزی محدود نمی‌شود و تورم ناشی از سلطه مالی یا ناترازی‌ها یا کسری بودجه هم هست، اما بانک مرکزی باید به سیاستگذاران پاسخگو باشد و سیاست‌های صحیح را در این باره اتخاذ کند.

رئیس شورای پول و اعتبار اظهار کرد: ما در سال جاری هم باید به مساله مهار تورم و هم به مساله رشد بپردازیم. رشد یک مفهوم بلندمدت است، اما آن چیزی که مراد ما از رشد اقتصادی خواهد بود، تغییرات تولید ناخالص داخلی (GDP) در سال ۱۴۰۲ است. ما می‌خواهیم مساله رشد کاهشی نشود و همچنان در مسیرمان به نرخ رشد ادامه دهیم. این را نباید از یاد ببریم که متوسط نرخ رشد در دهه ۹۰ نزدیک ۰.۷ درصد بود و این دهه‌ای است که ما به‌احتی آن را از دست دادیم. اگر می‌خواهیم به شرایط تعادلی برگردیم، باید مسیر رشد اقتصاد را هموار کنیم، چون به رشد بالاتری هم نیاز داریم.

وی گفت: سیاست‌های بانک مرکزی در زمینه‌های مختلف همچون شبکه بانکی یا نظام پرداخت در هر صورت می‌تواند اثر خود را در مقوله رشد (در کوتاه‌مدت) بگذارد و قطعاً نوع سیاست‌های پولی و عملکرد بانک مرکزی در این مساله اثرگذار خواهد بود. با این وصف، اولویت بانک مرکزی همان مهار تورم است و به همین دلیل روی مساله مهار تورم تمرکز کرده‌ایم. دیدگاه بانک مرکزی این است که بتوانیم ضمن ایجاد ثبات پولی، در بلندمدت زمینه رشد اقتصاد را هم فراهم کنیم. البته این رشد باید در مسیری فراهم شود که نوسان‌ها و التهاب‌های اقتصادی به پایین‌ترین سطح کاهش یابد و اعتماد به عاملان اقتصادی در آینده شکل گیرد؛ بنابراین اهداف و سیاست‌های بانک مرکزی مهار تورم و مساله رشد اقتصاد است.

فرزین تصریح کرد: در نظر داشته باشید که اقتصاد ایران در دهه ۹۰ با تشدید تحریم‌ها مواجه شد و بعد از آن، فرآیند تامین منابع مالی در تنگنا قرار گرفت. دولت و نظام پولی به اجتناب و ناگزیر برای تامین نیاز دولت و جامعه به سمت خلق بیشتر پول گام برداشت. سرمایه‌گذاری کاهش یافت، فروش نفت سخت شد و بسیار کاهش یافت و معادل این کاهش درآمد و سرمایه‌گذاری، دولت برای تامین مالی و درآمد به روش تورمی روی آورد. نرخ‌های اقتصاد کلان در اقتصاد ایران از سال ۹۶ از سطوح تعادلی فاصله گرفت و تورم به بالاتر از متوسط گذشته درآمد. در این برهه زمانی نقدینگی بیشتر می‌شود و اقتصاد در حالت رشد حباب‌گونه قرار می‌گیرد.

برای مهار تورم باید به ریشه ناترازی‌ها بپردازیم

رئیس کل بانک مرکزی با اشاره به تاثیر ناترازی‌ها بر تورم گفت: اگر می‌خواهیم تورم را مهار و کنترل کنیم، باید به ریشه ناترازی‌ها در اقتصاد ایران (چه در بودجه، چه در نظام بانکی، چه در صندوق‌ها) بپردازیم. اگر هدف مهار تورم است، حتماً باید نقدینگی را کنترل کنیم. در بحران مالی سال ۲۰۰۸ میلادی یا در دوره همه‌گیری کووید ۱۹ اگرچه پایه پولی بعضاً تا ۴۰ درصد هم رشد داشت، اما دولت‌های غربی توانستند تورم را کنترل کنند.

فرزین اظهار کرد: اساس مساله مهار تورم، کنترل نقدینگی است و پایه پولی ممکن است به دلیل مسائل رشد اقتصاد یا تغییرات تولید ناخالص داخلی افزایش یابد، اما باید سعی کنیم تورم را مهار کنیم. در بسیاری از تحقیق‌ها، مساله اثر نقدینگی بر تورم مورد بحث است. پایه پولی جزئی از نقدینگی است و ما باید نقدینگی را کنترل کنیم. برای کنترل نقدینگی باید ناترازی را ملاحظه و کنترل کنیم. ما امسال بسته جامعی را در دولت طراحی کردیم که به واسطه آن، سیاست‌های پولی و مالی به تفکیک وظایف بانک مرکزی، وزارت اقتصاد و سازمان برنامه و بودجه پیگیری شود. ما به این مساله واقفیم که بانک مرکزی نمی‌تواند به‌تن‌هایی اهداف را محقق کند و این نیازمند یک سیاستگذاری جامع‌نگر است.

وی همچنین در پاسخ به سوالی درباره برنامه‌های بانک مرکزی برای بازگرداندن تورم به میانگین بلند مدت (حدود ۲۰ درصد) گفت: ما از مقادیر متوسط بلندمدت تورم، بسیار فاصله گرفته‌ایم. البته هنوز به هسته‌های سخت تورم که ۱۵ تا ۲۰ درصد است نرسیده‌ایم و بیشتر در شرایط حبابی هستیم که بخش عمده‌ای از آن، ناشی از انتظارات است. به نحوی دیگر ما چهار تا پنج سال گذشته در چرخه تورم گیر کرده‌ایم و از مقادیر متوسط تورم فاصله گرفته‌ایم. هرچند که در ماه‌های ابتدایی امسال این فاصله و شکاف کمتر شده و کاهش یافته است. تورم (PPI معیار تورم در سطح عمده‌فروشی) در خرداد ۱۴۰۰ نزدیک ۱۰۲ درصد بوده، اما در اردیبهشت ۱۴۰۲ به ۳۲ درصد رسیده است. شما می‌دانید که تورم PPI بعد از یک دوره روی تورم CPI (شاخص قیمت مصرف‌کننده) اثر می‌گذارد. تورم نقطه‌به‌نقطه اوایل امسال به ۶۲ درصد رسید و در فروردین و اردیبهشت در قله قرار گرفت که در اردیبهشت امسال این عدد ۱۰ درصد کاهش یافت. با توجه به آرامش در بازار ارز به نظر می‌رسد که به صورت تدریجی و گام‌به‌گام شاهد کاهش تدریجی باشیم و امیدواریم بتوانیم آن تعهدات موردانتظار در پایان سال تحقق یابد.

مهار تورم محدود به سیاست‌های پولی نیست

رئیس کل بانک مرکزی تاکید کرد: بحث مهار تورم تنها به دایره سیاست پولی کشور ختم نمی‌شود. هرچند ما حتماً باید بازار ارز را باثبات کنیم و علائم باثبات به بازار بدهیم و علائم فزاینده مربوط به انتظارات تورمی عاملان اقتصادی را از بین ببریم و اعتماد را دوباره به بازار برگردانیم. چون منشأ اصلی این التهاب‌ها و تورم شکل‌گرفته، نااطمینانی‌ها نسبت به آینده فعالیت‌ها و سیاست‌های اقتصادی است. ما قبل از هر چیز باید این اعتماد از دست‌رفته را دوباره برگردانیم. برخی از دوستان اقتصاددان، روی همین مساله تاکید کرده بودند. ما اکنون در همین سطح و لایه قرار داریم و لازمه تثبیت، ثبات و آرامش در بازار ارز است و امیدواریم با ترکیب حساب‌های قیمتی بتوانیم به تمرکز اصلی خودمان که همان مساله ناترازی‌هاست، برگردیم.

فرزین ادامه داد: به‌طور مثال در زمینه کاهش ناترازی بانک‌ها، برنامه‌هایی را تدارک دیده‌ایم که روی کاهش ناترازی‌ها قابل مشاهده است. به جز مقوله ناترازی نظام بانکی که بانک مرکزی به صورت جدی روی آن متمرکز است، مقوله دیگر، استفاده از نرخ سود (بهره) برای کاهش نرخ تورم است. ما از این ابزار استفاده کردیم و دیگر به دنبال استفاده از آن نیستیم. مطالعات نشان داده در کشورهایی که تورم آن ناشی از شوک هزینه است، از این ابزار نرخ سود (بهره) استفاده نمی‌شود. حتی کشورهای غربی با مساله تورم ناشی از شوک اوکراین بر سر اینکه نرخ سود (بهره) را چقدر بالا ببرند، با چالش مواجه‌اند و اختلاف نظر دارند.

وی افزود: ما همچنین از سیاست دیگری استفاده می‌کنیم و آن محدودیت ترانزنامه بانک‌هاست که باعث می‌شود ناترازی‌ها کاهش یابد. عموم بانک‌ها کفایت سرمایه کمتری دارند و برای جبران آن، خلق پول شکل می‌دهند و اعتبارات و وام پرداخت می‌کنند. البته بانک مرکزی به‌شدت دنبال کنترل ترانزنامه بانک‌ها به عنوان سیاست مبادله‌ای است. مقوله دیگر در بحث سیاست‌های بانک مرکزی، مقوله مربوط به نرخ ارز است. بانک مرکزی روی بخش عمده‌ای از نرخ ارز متمرکز شده و توانسته‌ایم هم نیازهای وارداتی را با نرخ مطمئن و قابل‌اعتماد تامین و هم اینکه علائم مثبتی به بازار دارایی‌ها ارسال کنیم. حتی شاهد هستیم که حباب قیمتی در برخی از دارایی‌ها متاثر از همین رویداد شده است. به‌طور مثال، براساس پژوهش‌های جدید بانک مرکزی، همبستگی نرخ مسکن و نرخ دلار نزدیک ۷۰ درصد بود. به همین دلیل وقتی نرخ ارز کاهش یافت و بازار ارز آرام شد، قیمت مسکن هم میل به کاهش یافت. براساس تازه‌ترین داده‌ها در اکثر مناطق تهران در دو ماه گذشته قیمت مسکن رو به کاهش بوده است. یا اینکه قیمت خودرو در چند هفته گذشته میل به کاهش داشته است. همه این سیکل افزایشی قیمت‌ها در بازار به خاطر نااطمینانی ایجاد شده و افزایش نرخ ارز بود که باعث می‌شد انتظارات منفی بازتولید شود.

رئیس شورای پول و اعتبار همچنین به عملیات روانی برای ایجاد دلهره و ترس در بازارها اشاره کرد و گفت: موضوع دیگری که ما روی آن بسیار تاکید داریم، عملیات روانی علیه متغیرهای اقتصادی و اقتصاد کشور است که دائماً با ایجاد ترس و دلهره همراه است. به‌طور مثال، برخی در جایی که داده منفی می‌بینند آن را بزرگ جلوه می‌دهند و مردم را از این بابت بیشتر نگران می‌کنند. به همین دلیل موضوع دلهره و ترس در کسب‌وکار مردم یکی از چالش‌های فعلی ماست. ما حتی در بررسی‌هایمان به این نتیجه رسیدیم که بسیاری از بانک‌های مرکزی در دنیا نسبت به عملیات روانی حساس شده‌اند و نسبت به آن ورود می‌کنند. این ترس و دلهره انداختن در تصمیم‌گیری‌های اقتصاد باید کنترل شود و بانک مرکزی نسبت به کنترل آن مصمم است.

فرزین در پاسخ به چرایی اجرای سیاست تثبیت ارزی گفت: در یکی از مقاله‌ها مندرج در یکی از کتاب‌های حوزه موضوعی سیاستگذاری اقتصادی مثالی آمده است که می‌تواند به فهم بهتر پاسخ کمک کند. در این مثال آمده است که اگر فرد بیماری به دلیل مشکل فشار خون بالا به پزشک مراجعه کند، پزشک به سرعت به او نمی‌گوید که نمک استفاده نکند، بلکه در ابتدا تب او را می‌گیرد و هر آنچه لازم باشد که به تشخیص بهتر او کمک کند، روی بیمار انجام می‌دهد. علم سیاستگذاری هم مانند دانش پزشکی است، فوری سیاست ارائه نمی‌دهد. اگر بخواهم مثال دیگری بیاورم، در بحث پرورش گیاهان و مصرف کود، باید زمان، نحوه و میزان کود دادن به گیاه مورد بررسی قرار گیرد. به همین دلیل سیاستگذاری نسخه واحدی نیست که در هر زمان و مکانی یا در هر دوره‌ای بتوان درست همان را استفاده کرد. در سیاستگذاری ما نیاز به تشخیص دقیق داریم و متناسب با تشخیص دقیق، باید تجویز داشته باشیم.

برای خروج از چرخه تورم، نرخ ارز را هدف قرار دادیم

رئیس کل بانک مرکزی اظهار کرد: متأسفانه ما در وضع کنونی در چرخه تورم گیر افتاده‌ایم؛ به این ترتیب که شوک‌های سیاسی باعث دلهره و هراس و ترس شدند، دلهره و هراس هم باعث افزایش تقاضا برای ارز و افزایش تقاضا هم باعث افزایش نرخ ارز شد. افزایش نرخ ارز باعث افزایش تقاضا برای پول و افزایش تقاضا برای پول باعث افزایش عرضه و همین مساله منجر به تورم شد. در این چرخه این سیکل دائماً تکرار می‌شود و ما نزدیک چهار تا پنج سال است که در این چرخه گیر افتاده‌ایم. به همین دلیل ما باید از جایی به این چرخه ورود کنیم که جلوی آن را بگیریم. ما از نرخ ارز به عنوان سیاست ضدچرخه‌ای کارمان را شروع کردیم. بسیار هم توضیح دادم که با این سیاست برخورد ایدئولوژیک نشود، چرا که برخورد ایدئولوژیک با این مساله چندان مطلوب و مناسب نیست.

فرزین تاکید کرد: یادمان نرود سیاستگذاری اقتصادی نتیجه نزاع ایدئولوژیک نیست، بلکه ناشی از تجربه است. سیاست چهار سال گذشته ما را به این وضع رسانده است و ما از سیاست تثبیت نرخ ارز در شروع کار و به عنوان سیاستی بهره برده‌ایم که بتوانیم از این چرخه خارج شویم. در حیطه نظری، دعوای جدی میان پول‌گرایان و نئوکینزین‌ها و بعداً نئوکلاسیک‌ها نشان داد که می‌توان به دنبال سیاستگذاری‌های مختلف برای حل مساله بود. اثرات تجربی روی مساله سیاستگذاری را نباید نادیده بگیریم. این معضلی است که در همه عصرها و دوره‌های زمانی مطرح بوده است. بسیاری با ارجاع به متون نظری تاکید دارند در بازارهای آزاد این قیمت‌ها هستند که تسویه می‌کنند، در حالی که اولاً در عمل ما بازار کاملاً آزاد نداریم و ثانیاً به‌طور مثال در بازار ارز ما این انتظارات است که نرخ ارز را تعیین می‌کند. اقتصاد ایران در چهار سال گذشته با کمبود شدید ارز مواجه بوده است؛ این در حالی بود که ایران به دلیل برخورداری از مواهب نفت، همواره تراز تجاری‌اش مثبت بوده است.

وی با انتقاد نسبت به دنباله روی از نرخ‌های بازار غیررسمی گفت: در چند سال گذشته برخی با دلهره و هراس در بازار ارز، نرخ ارز را افزایش دادند و متناسب و متاثر از آن، قیمت کالاها هم افزایشی شد که با خودش اثرات تورمی دیگری به دنبال داشت. ما نسبت به این نوع ساختار بازار که معلوم نیست چگونه و با چه روشی و با چه سازوکاری قیمت ارز در آن تعیین می‌شود، نقد جدی داریم و اصولاً کدام اقتصاددان چنین سازوکاری را که نه مقرراتی دارد و نه پایبند به هیچ اصلی نیست، می‌پذیرد. بانک مرکزی با سیاست‌هایش به دنبال این است که برای عاملان اقتصادی، نرخ ارز باثبات را علامت‌دهی کند. بر همین مبنا مرکز مبادله ارزی را راه‌اندازی کردیم که نوسان‌ها را محدود کنیم و نیازمندی‌های ارزی را در شرایط کنونی تامین کنیم.

تخصیص ارز ۲۸۵۰۰ برای ثبات بخشی به بازار

رئیس کل بانک مرکزی در واکنش به انتقادات از سیاست تخصیص ارز ۲۸۵۰۰ تومانی گفت: نقدی که بسیاری به ما وارد می‌کنند، درباره تثبیت نرخ ارز با دلار ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومانی است. ما در علم اقتصاد بحثی داریم که به «وابستگی به مسیر» مشهور است. یادمان باشد ما همین که اراده کنیم، به وضع تعادلی برنمی‌گردیم. این بدان معناست که در یک مسیر مشخص سیاستگذاری می‌کنیم. با حذف تخصیص دلار ۴۲۰۰ تومانی و افزایش قیمت جهانی مواد غذایی ناشی از تشدید جنگ اوکراین و روسیه و وارد شدن شوک‌های متعدد، مواد غذایی هم با شیب روبه بالایی افزایشی شدند. دوستان این سیاست را نقد می‌کنند، اما ما در تلاش هستیم امسال هم مانند سال گذشته تلاش‌های لازم را برای تامین ارز انجام دهیم که قیمت خوراک و مواد غذایی بسیار بالا نرود. اگر به غیر از این مسیر، راه دیگری را انتخاب کنیم، چه کسی پاسخگوی تورم خواهد بود.

فرزین افزود: ما باید در سیاستگذاری صبور باشیم. به طور مثال، دوستان از نرخ ارز شناور برای بازار آزاد یاد می‌کنند، اما نرخ شناور به معنای تغییر لحظه‌به‌لحظه یا ساعت‌به‌ساعت نیست، کجای دنیا این وضعیت هست. این درواقع به معنای بی‌ثباتی است. به همین دلیل ما سیاستگذاری تثبیت نرخ ارز ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومانی را با آن رویکردی که داریم دنبال می‌کنیم که بازار به ثبات برگردد. ما البته در بانک مرکزی، مرکز مبادله ارزی را با استفاده از ابزارهای مالی توسعه دادیم. بازار فوروارد را راه‌اندازی می‌کنیم و توسعه می‌دهیم. همچنین قصدمان این است که صندوق تثبیت نرخ ارز را هم راه بیندازیم. قبل از عید، تمام صرافی‌ها در میدان فردوسی ارز می‌فروختند و دلالت زیادی ارز را با نرخی می‌خریدند و دوباره با نرخ بیشتری می‌فروختند. منظره‌ای که در آن روزها شایسته ما نبود. بعد از عید، پرداخت ارز به سیستم بانکی منتقل شد و اوضاع بسیار بهبود یافت؛ به طوری که فروش روزانه ۳۰ میلیون دلار (قبل از عید) به یک تا دو میلیون دلار (بعد از عید) تقلیل یافته است. بررسی‌های ما هم حاکی از آن است که اکنون تقاضای ارز براساس نیازهای واقعی است. در واقع نیازهای متعدد را می‌توانیم در همین سامانه پاسخ دهیم. همین موضوع توانسته به آرامش بازار کمک کند و البته این را بگویم در شرایطی که در معرض حمله‌های مستقیم قرار داریم، چاره‌ای جز این نداریم که بتوانیم بازار را به آرامش برگردانیم.

محدودیت‌های تحریم را از یاد نبریم

وی با اشاره به وضعیت تحریمی کشور گفت: فقط دوستان اقتصاددان بپذیرند ما در شرایط تحریم هستیم؛ بدین معنا که سیستم پولی و مالی ما تحریم است و در این شرایط است که ما کشور و مسائل ارزی و پولی را داریم مدیریت می‌کنیم. یعنی در سخت‌ترین شرایط ممکن در حال مدیریت اوضاع هستیم. تحریم‌های فعلی همان‌طور که خود غربی‌ها هم بر آن صحنه می‌گذارند، جزو سخت‌ترین نوع تحریم‌هاست که در طول تاریخ به نظام بانکداری ما تحمیل شده است. بسیاری با استفاده از متن‌های علمی نظر می‌دهند و بعد می‌گویند که بر این مبنا عمل کنیم، در صورتی که ما بر مبنای همان سیاست ضدچرخه‌ای به دنبال برقراری ثبات و خروج از چرخه فعلی تورمی هستیم.

اهمیت همراهی مجموعه‌های دیگر برای کاهش تورم

رئیس کل بانک مرکزی با تأکید بر اهمیت همراهی دیگر دستگاه‌ها برای اثرگذاری اقدامات بانک مرکزی در فروکش کردن انتظارات تورم در نهایت کاهش تورم، گفت: من بحث خودم را با پول و سیاست ضدچرخه‌ای بانک مرکزی شروع کردم. ما باید نقدینگی را کنترل کنیم و این کار را هم می‌کنیم. کسری بودجه دولت و ناترازی‌ها هم باید کنترل شود و با مجموعه‌های دیگر دولت در ارتباط و تعامل هستیم که بتوانیم سیاست ضدچرخه‌ای را با کمک دیگر عوامل به پیش ببریم و البته بتوانیم موفق شویم. همان‌طور که گفتم تثبیت نرخ ارز یکی از همان سیاست‌های ضدچرخه‌ای است که بانک مرکزی قصد دارد همسو با کنترل نقدینگی و کاهش ناترازی‌ها (بودجه، بانک‌ها و صندوق‌ها) آن را به پیش ببرد. در این میان کاهش دلهره و هراس در میان عاملان اقتصادی و کسب‌وکارها و سیاست خارجی تعاملی با همسایگان و بحث‌های مذاکرات در این مسیر بسیار می‌تواند اثرگذار باشد. خوشبختانه در زمینه معاملات پولی، مالی و امور تجاری با کشورهای منطقه پیشرفت خوبی داشتیم و دولت قصد دارد همین رویکرد را دنبال کند که امیدواریم همه این سیاست‌ها در کنار هم به صورت یک بسته هماهنگ بتواند اثربخش باشد.

منبع: ایرنا